

OPERA
WROCLAWSKA

Wrocław, 31 grudnia 2018 r.

Znak sprawy: DOK – KS – I.1711.28.2018 (k. doraźna)

Sz. P.

Cezary Przybylski

Marszałek Województwa Dolnośląskiego

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Wybrzeże Juliusza Słowackiego 12-14

50-411 Wrocław

ZAWIADOMIENIE POKONTROLNE OPERY WROCLAWSKIEJ DOT. WNIOSKÓW PO KONTROLI DORAŻNEJ

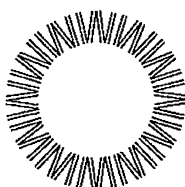
Działając w imieniu Opery Wrocławskiej, stosownie do § 32 uchwały nr 4729/ V/17 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2017 r. w związku z otrzymaniem w dniu 17 grudnia 2018 r. wystąpienia pokontrolnego dotyczącego kontroli doraźnej przeprowadzonej w Operze Wrocławskiej ustosunkowuję się do wniosków pokontrolnych.

- A. Wniosek pokontrolny „Przestrzegać przepisów art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w związku z zawieraniem umów cywilnoprawnych z Dyrektorem Opery na dyrygowanie orkiestrą Opery i sprawowanie kierownictwa muzycznego”.

W tym zakresie wystąpienie pokontrolne organu (Organizatora) i negatywna ocena działalności oparta jest jedynie na stwierdzeniu „mogło stanowić naruszenie przepisu art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.”. Krytycznie należy ocenić posługiwanie się tego rodzaju kategorią w postępowaniu kontrolnym, co dowodzi, że żadnych naruszeń nie stwierdzono, a organ nie podjął się oceny faktów, lecz stanu hipotetycznego (bądź sam nie jest pewny swej oceny albo przyczynienia się do zaistnienia sytuacji, który obecnie sam kwestionuje).

W braku naruszenia, nie sposób także uznać, żeby tak sformułowany wniosek pokontrolny odpowiadał § 4 i § 31 ust. 1 uchwały nr 4729/V/17 tj. wskazywał wnioski i **zalecenia zmierzające do usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości**.

Zasadnie wskazano, że umowa zawarta pomiędzy Dyrektorem Marcinem Nałęczem – Niesiołowskim a Województwem Dolnośląskim w dniu 29 sierpnia 2016 r. nr DS – K/278/2016 dopuszczała w § 11 wykonywanie zadań artystycznych. W umowie wskazano, że ilość zawieranych

OPERA
WROCLAWSKA

umów o dzieło na kierownictwo artystyczne w roku budżetowym nie mogła przekroczyć dwóch operowych i jednej baletowej, przy czym wynagrodzenie za jedno kierownictwo muzyczne nie mogło przekroczyć 140% kwoty określonej w §10 ust. 5 Regulaminu Wynagradzania Pracowników Opery Wrocławskiej, natomiast honorarium z tytułu dyrygowania spektaklem nie może przekroczyć trzykrotności podstawowej stawki dla dyrygenta zatrudnionego w etacie w Operze, określonej w Regulaminie Wynagradzania Pracowników Opery Wrocławskiej.

Jedyny limit umowy został więc określony dla kierownictwa artystycznego i nie został przekroczony. Nie zostały także przekroczone dopuszczalne stawki wynagrodzenia.

Stawka 4 000 zł brutto za jednorazowe dyrygowanie spektaklem została zaakceptowana przez Członka Zarządu Województwa, działającego jako Organizator, podczas osobistego spotkania z Dyrektorem Opery Wrocławskiej. Stawka ta nigdy nie została zmieniona bowiem nie odbyło się analogiczne spotkanie, którego przedmiotem byłaby rozmowa w sprawie zmiany stawki wynagrodzenia. Stąd wnioski o zgodę na dyrygowanie, w tym za III i IV kwartał 2018 r. były zgodne z ustaleniami Dyrektora z Organizatorem, nie wykraczały poza ramy umowy i regulaminu wynagradzania obowiązującego w Operze Wrocławskiej.

Zauważono także, że każdorazowe zawarcie umowy cywilnoprawnej z Marcinem Nałęczem – Niesiołowskim było poprzedzone uzyskaniem zgody Organizatora, organu kontrolującego - Województwa Dolnośląskiego na wniosek Głównego Księgowego Opery Wrocławskiej.

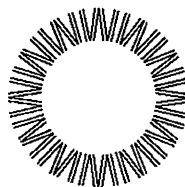
Warto dodać, że wnioski sporządzane były i doręczane z wyprzedzeniem, obejmowały **okresy kwartalne**. Z przekonaniem należy stwierdzić, że zachowano termin umożliwiający należyte zapoznanie się z wnioskiem i swobodne podjęcie decyzji przez Organizatora.

Zarówno wnioski, jak i **zwrotnie przesyłane oświadczenia o zgodzie Organizatora** cechowała wysoka precyzja – **wskazywane były tytuły, terminy i ilość spektakli oraz stawki wynagrodzenia, nie były to zgody blankietowe ani udzielane już po spektaklach. Zatem Organ kontrolujący będący Organizatorem miał pełną wiedzę i świadomość o skali spektakli zleconych do zadyrygowania Dyrektorowi.**

Zgodnie z §3 ust. 3 Statutu Opery Wrocławskiej „Nadzór bezpośredni nad funkcjonowaniem Opery, z uwzględnieniem uprawnień Ministra wynikających z obowiązujących przepisów, Umowy oraz niniejszego Statutu, sprawuje Województwo”.

Organ kontrolujący, będący Organizatorem i organem nadzorującym, stawiając zarzut (raczej hipotezę) możliwości naruszenia art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych („*Stwierdzono, że Opera składając powyższe wnioski wykorzystywała w sposób nadmierny możliwość wynikającą z ww. umów zawartych z Dyrektorem (...)*”) nie dostrzega swojej niekonsekwencji.

Opera Wrocławska była zmuszona czekać na rozpoznanie składanych wniosków, zgoda była warunkiem zabezpieczenia środków na wynagrodzenie i jej wypłaty po wykonaniu dzieła. Treść wniosków oraz treść zgód wyklucza całkowicie brak wiedzy Organizatora bądź wprowadzenie go w błąd przez Operę Wrocławską.

OPERA
WROCLAWSKA

Jeżeli zlecenie zadań artystycznych Dyrektorowi było nadmierne, tj. jak w wystąpieniu pokontrolnym „Stwierdzono, że Opera składając powyższe wnioski wykorzystywała w sposób nadmierny możliwość wynikającą z ww. umów zawartych z Dyrektorem, na wykonywanie dodatkowych zadań artystycznych w Operze (...) Powierzenie Dyrektorowi Opery dyrygowania orkiestrą w stwierdzonej skali i przyjętych stawkach wynagrodzenia mogło stanowić naruszenie przepisu art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych(...)”, to z pełnym przekonaniem należy stwierdzić, że działa się to za **pełną wiedzą i kontrolą Organizatora.**

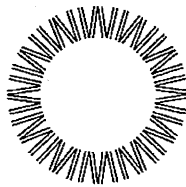
Wnioski oraz oświadczenia o zgodzie znajdują się w aktach Organizatora, dlatego jedynie tytułem przykładu załącza się niektóre zgody.

Dowód:

- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 12 grudnia 2016 r.,
- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 7 marca 2017 r.,
- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 16 marca 2017 r.,
- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 11 maja 2017 r.,
- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 29 maja 2017 r.,
- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 29 maja 2017 r. (drugie w tej dacie),
- kopia oświadczenia o zgodzie z dnia 21 września 2017 r.

Zarzut niewystarczającego wykorzystania potencjału dyrygentów etatowych ukazuje niewiedzę organu kontrolującego o instytucji kultury, sposobie jej funkcjonowania, jak i funkcjonowaniu instytucji kultury w skali kraju. Informuje się zatem, że jest standardową praktyką instytucji kultury korzystanie jedynie w części z pracy dyrygentów etatowych. W większości przypadków dochodzi bowiem do zawarcia umów cywilnoprawnych. Dla przykładu, wskazuje się, że:

- a) Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w 2017 r.:
 - Zatrudniła (na podstawie umów o dzieło) 26 dyrygentów do wykonania 36 spektakli;
 - Nie zatrudniała na podstawie umowy o pracę jakiegokolwiek dyrygenta;
- b) Opera Nova w Bydgoszczy w 2017 r.:
 - Zatrudniła (na podstawie umów o dzieło) 4 dyrygentów do wykonania 14 spektakli;
 - Zatrudniała na podstawie umowy o pracę jednego dyrygenta;
- c) Narodowe Forum Muzyki w 2017 r.:
 - Zatrudniło (na podstawie umowy o dzieło) 4 dyrygentów do wykonania 8 spektakli;
 - Zatrudniało na podstawie umowy o pracę jednego dyrygenta;
- d) Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu w 2017 r.:
 - Zatrudnił (na podstawie umowy o dzieło) 13 dyrygentów do wykonania 109 spektakli;
 - Nie zatrudniał na podstawie umowy o pracę jakiegokolwiek dyrygenta.

OPERA
WROCLAWSKA

Nie można także pominąć, że wynagrodzenie otrzymywane przez Dyrektora Opery Wroclawskiej za dyrygowanie spektaklem jest niższe, niż przeciętne wynagrodzenie faktycznie wypłacane dyrygentom w instytucjach kultury na podstawie umów o dzieło.

- a) Opera Nova w Bydgoszczy za udział w 14 spektaklach wypłaciła dyrygentom wynagrodzenie w kwocie 82 100,00 zł brutto, co daje kwotę ponad 5 500,00 zł brutto za zadyrygowanie spektaklem;
- b) Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia za udział w 36 koncertach wypłaciła dyrygentom wynagrodzenie w kwocie 755 153,62 zł brutto, co daje przeciętnie blisko 21 000,00 zł brutto za zadyrygowanie spektaklem;
- c) Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu za udział w 109 spektaklach wypłacił dyrygentom wynagrodzenie w kwocie 699 000,00 zł, co daje przeciętnie kwotę blisko 6 500,00 zł brutto za zadyrygowanie spektaklem.

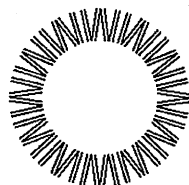
Dowód: wniosek o udostępnienie informacji publicznej – odpowiedzi udzielone przez Opera Nova (pytanie nr 3 i 6);
wniosek o udostępnienie informacji publicznej – odpowiedzi udzielone przez Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia (pytanie nr 1 i 4);
wniosek o udostępnienie informacji publicznej – odpowiedzi udzielone przez Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu (pytanie nr 1 i 4);
wniosek o udostępnienie informacji publicznej – odpowiedzi udzielone przez Narodowe Forum Muzyki (pytanie nr 1).

W sposób analogiczny nie stwierdzono naruszenia obowiązków powierzonych Dyrektorowi, wskazując, że wykonywanie dyrygowania orkiestrą *mogło mieć wpływ* na prawidłowe i rzetelne wywiązywanie się z obowiązków, które Dyrektor przyjął do wykonania. Przypomina się jednocześnie, że działano w granicach dozwolonych umową zawartą z Organizatorem.

Stanowisko Dyrektora Opery Wroclawskiej, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym, nieprzypadkowo brzmi Dyrektor Naczelny i Artystyczny. Obie role są nierozłączne i objęte powołaniem. Praca, nadzór i kontakt z pracownikami pionu artystycznego (co, niezależnie od dyrygowania na podstawie umowy o dzieło, także leży w zakresie obowiązków dyrektorskich) wymaga dostosowania się do godzin pracy pracowników artystycznych oraz obecności na próbach.

Zgodnie z §5 ust. 5 pkt 7 Statutu Opery „**Do zakresu zadań Dyrektora należy w szczególności: współpraca z zespołami artystycznymi oraz twórcami spoza Opery**”.

Zgodnie z §45 ust. 1 -2 Regulaminu Pracy „1. Czas pracy pracowników artystycznych jest **dzielony i odbywa się według zajęć**. 2. Pracownicy artystyczni pracują **8 godzin na dobę w dni od wtorku do soboty, z wyłączeniem dni wolnych udzielonych w zamian za pracę w niedzielę i święto**”. Jak czytamy dalej, w §45 ust. 6 „W ramach dziennego wymiaru czasu pracy, od wtorku do soboty, pracownicy

OPERA
WROCLAWSKA

artystyczni obowiązani są do brania udziału w dwóch zajęciach w godzinach: 10.00 – 14.00 oraz 18.00 – 22.00.”.

Należy zadać retoryczne pytanie, czy - zdaje się oczekiwane przez kontrolującego – przeprowadzanie prób przez Dyrektora z pracownikami artystycznymi w innych godzinach, niż ich godziny pracy, jest zgodne z Regulaminem Pracy oraz czy obowiązek Opery Wrocławskiej wypłaty wynagrodzenia za nadgodziny, jeżeli próby byłyby przeprowadzane w innych godzinach, niż godziny pracy, są zgodne z art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych? Nie można także pominąć, że Dyrektor nigdy nie miał zagwarantowanego umownie wynagrodzenia za prowadzenie prób do spektakli. Zatem dyrygowanie próbami w czasie regulaminowych zajęć pracowników artystycznych **było działaniem w interesie Opery Wrocławskiej.**

Nie zostało wykazane, że jakiegokolwiek uchybienia w wykonywaniu obowiązków przez Dyrektora faktycznie wystąpiły, nigdy w toku zatrudnienia nie były zgłaszane jakiegokolwiek zarzuty w tej materii. Tytułem przykładu przekłada się ewidencję wejść i wyjść, w której ustalono, że Dyrektor:

- a) W marcu 2017 r. w Operze Wrocławskiej spędził łącznie ponad 220 godzin (podczas gdy wymiar czasu pracy wynosił 184 godziny),
- b) W kwietniu 2017 r. w Operze Wrocławskiej spędził łącznie ponad 230 godzin (podczas gdy wymiar czasu pracy wynosił 152 godziny),
- c) W maju 2017 r. w Operze Wrocławskiej spędził łącznie ponad 249 godzin (podczas gdy wymiar czasu pracy wynosił 168 godzin),
- d) W czerwcu 2017 r. w Operze Wrocławskiej spędził łącznie ponad 294 godziny (podczas gdy wymiar czasu pracy wynosił 168 godzin).

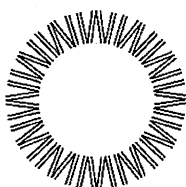
Dowód: wydruk ewidencji wejść – wyjść za okres marzec 2017 r. – czerwiec 2017 r.

Z oczywistych względów ewidencja wejść-wyjść nie uwzględnia licznych spotkań na zewnątrz Opery i wyjazdów służbowych.

Na marginesie zauważa się, że Dyrektorowi, jako kadrze zarządzającej zakładem pracy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia za nadgodziny. **Zatem nie odnosił żadnej korzyści majątkowej ze świadczenia pracy ponad wymiar czasu pracy.**

Opera Wrocławska stoi na stanowisku, że w okresie objętym kontrolą przestrzegała art. 44 ust. 3 o finansach publicznych, a brak jednoznacznego stwierdzenia naruszeń oraz brak zaleceń, jak rzekome naruszenia usunąć, jedynie to przekonanie wzmacnia.

- B.** Wniosek „dokonywać czynności prawnych przy zawieraniu umów cywilnoprawnych z Dyrektorem Opery zgodnie z postanowieniami §5 ust. 6 Statutu Opery”.

OPERA
WROCLAWSKA

W zakresie użycia pieczętki Dyrektora Opery Wrocławskiej w 4 umowach o dzieło zawieranych z Panem Marcinem Nałęczem – Niesiołowskim na wykonanie kierownictwa muzycznego w spektaklach (spektakl „Femme Fatale/Suita Carmen” R. Szchedrin/M. de Falla; superprodukcja operowa „Faust” Ch. Gunoda) oraz dyrygowanie spektaklami Opera Wrocławska poczyni starania, aby do tego rodzaju omyłek nie dochodziło w przyszłości. Zostały przeprowadzone rozmowy doszkalające i dyscyplinujące, ze szczególnym naciskiem na przypomnienie zasad wewnętrznych przygotowywania umów wśród pracowników administracyjno-biurowych.

Nie stwierdzono wystąpienia podobnych uchybień w późniejszym okresie.

Tytułem dygresji, podkreśla się jednak, że w żadnym stopniu pieczętka nie rzutowała na ważność umowy, gdyż Strony umów zostały należycie określone w komparycjach, posługiwanie się pieczętką imienną jest zwyczajem i w tym przypadku nie ma waloru prawnego, a należyta interpretacja umów – zawarcie ich z Panem Marcinem Nałęczem – Niesiołowskim, jako dyrygentem a nie Dyrektorem Opery – wynikała także z całości okoliczności towarzyszących zawarciu umów, jak treści i sposobu zawierania podobnych umów (nie opatrzonych pieczętką Dyrektora Opery) oraz treści umowy zawartej z Województwem Dolnośląskim, w których postanowieniach zezwolono na podejmowanie ww. zadań artystycznych.

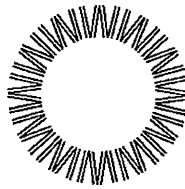
Odnosząc się do problemu zawarcia czterech umów o dzieło przez reprezentujących w tych umowach Operę Wrocławską – Pana Kazimierza Zalewskiego oraz Panią Danutę Michalak – podkreślić należy, że Pani Danuta Michalak nie działała przy umowie jako „Zastępca Głównego Księgowego Kierownik Działu Księgowości”. Nie jest precyzyjne stwierdzenie, że umowy były zawarte w imieniu Opery Wrocławskiej przez Głównego Księgowego i Zastępcę Księgowego.

Pani Danuta Michalak zawarła umowy w imieniu Opery Wrocławskiej w oparciu o wystawione jej pełnomocnictwo do reprezentowania Opery Wrocławskiej z dnia 31 maja 2017 r. Z przyczyn losowych (hospitalizacja) Zastępca Dyrektora nie mógł osobiście podpisać zakwestionowanych umów.

Dowód: kopia pełnomocnictwa dla D. Michalak z dnia 31 maja 2017 r.

W ocenie Opery Wrocławskiej Statut ani przepisy prawa nie wykluczają posługiwania się pełnomocnikami, jak również osoba Pani Danuty Michalak nie wykluczała jej wyboru. Dochowano zasad reprezentacji przewidzianych w pełnomocnictwie tj. pełnomocnik działał wspólnie z Głównym Księgowym. Interesy Opery zostały zabezpieczone w sposób analogiczny do rozwiązań Statutu w §5 ust. 6.

Nadto, Opera Wrocławska w powyższym zakresie działała **zgodnie z funkcjonującą wcześniej praktyką, wobec której Organizator ani inne organy nie zgłaszały zastrzeżeń**. Mianowicie, 7 lipca 2015 r. został odwołany Zastępca Dyrektora Pan Janusz Słoniowski. Wakat na tym stanowisku pozostawał aż do 31 sierpnia 2016 r. Pełnienie obowiązków zastępcy dyrektora powierzono kierownikowi technicznemu

OPERA
WROCŁAWSKA

Panu Karolowi Dutczakowi, o czym poinformowano Organizatora pismem z dnia 14 lipca 2017 r. Z uwagi na nieobsadzenie stanowiska Zastępcy Dyrektora, w tym czasie na podstawie pełnomocnictw działali w imieniu Opery Wrocławskiej p. Karol Dutczak i p. Ewelina Horowska.

Pan Karol Dutczak występował w charakterze pełnomocnika Opery Wrocławskiej, obok Głównego Księgowego, przy zawieraniu umów z Dyrektorem Opery Wrocławskiej Ewą Michnik. Reprezentacja Opery Wrocławskiej – przez pełnomocnika i Głównego Księgowego - przy zawieraniu z ówczesnym Dyrektorem Opery Wrocławskiej umów o dyrygowanie nie była kwestionowana, jako niezgodna ze Statutem Opery Wrocławskiej.

W związku z wiedzą o ww. praktyce uznano, że skoro Organizator dopuszczał stałe działanie Opery Wrocławskiej przez pełnomocnika (w okresie lipiec 2015 – sierpień 2016 r), to nie spotka się z krytyką powołanie pełnomocnika w przypadkach nagłych zdarzeń losowych.

Dowód: kopia pełnomocnictwa p. Karola Dutczaka z 26 czerwca 2015 r.,
kopia pełnomocnictwa p. Eweliny Horowskiej z 26 czerwca 2015 r.,
kopia pisma do Marszałka Województwa z dnia 14 lipca 2015 r.,
kopia umowy autorskiej o dzieło Ewy Michnik z dnia 29 stycznia 2016 r.

Wzmiankuje się na marginesie, że ww. przykładowa umowa zawarta z Panią Ewą Michnik na dyrygowanie spektaklem, została opatrzona pieczętą Dyrektora, lecz nie wzbudziło to analogicznych zastrzeżeń Organizatora wobec zgodności umów ze Statutem.

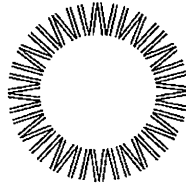
Niemniej jednak, dostosowując się do oczekiwań organu kontrolującego, zaniechano praktyki posługiwania się pełnomocnikami przy zawieraniu tego rodzaju umów o dzieło z Dyrektorem Opery Wrocławskiej.

Opera Wrocławska sygnalizuje Organizatorowi problemy praktyczne wynikające z obecnych postanowień Statutu np. w przypadkach takich, jak zdarzenia losowe uniemożliwiające zawieranie umów przez reprezentantów wskazanych w Statucie. Opera Wrocławska deklaruje swoją gotowość do podjęcia rozmów i współpracy z Organizatorem w zakresie zmian.

C. Wniosek „*Opracować i wyprowadzić wewnętrzne uregulowanie uregulowania wewnętrzne [sic!] określające zasady wskazywania i obsadzania stanowiska dyrygenta oraz sprawowania kierownictwa muzycznego*”.

Opera Wrocławska nie może wykonać ww. wniosku z następujących przyczyn.

Tak sformułowany wniosek dowodzi niewiedzy z zakresu materii, którą się kontroluje, zarówno co do funkcjonowania instytucji kultury, jak i pracy artystycznej w ogóle.

OPERA
WROCŁAWSKA

Zgodnie z §5 ust. 5 pkt 7-8 Statutu Opery **„Do zakresu działania Dyrektora należy w szczególności: 6) prowadzenie polityki repertuarowej i artystycznej Opery; 7) współpraca z zespołami artystycznymi oraz twórcami spoza Opery;”**. Powyższe stanowi podstawę i uzasadnienie sposobu prowadzenia działalności artystycznej.

Każda decyzja o podjęciu współpracy z artystą opiera się w znacznej mierze kryteriach ocennych – przede wszystkim ocenie poziomu artystycznego i umiejętności artysty, sposobie interpretacji utworu i jego odbiorze, spójności z koncepcją artystyczną spektaklu.

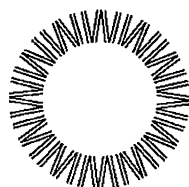
Standaryzacja procedur wyboru pracowników artystycznych w sposób oczywisty rzutowałaby na poziom artystyczny Opery i godzi w prerogatywy Dyrektora. Wątpliwe jest także, jakie nazwane kryteria miałyby decydować o wyborze i jak miałyby być oceniane. Czy miałyby być to punkty, wygrywać miałyby kandydat z najwyższą średnią, średnią arytmetyczną, czy ważoną?

Z uwagi na twórczy charakter pracy należy wyjaśnić, że efekt końcowy prezentowany widzom jest wynikiem wielotygodniowej, nawet wielomiesięcznej pracy indywidualnej oraz zbiorowej, zmian wprowadzanych dynamicznie w czasie przygotowań. Relacje oparte są na zaufaniu co do doświadczenia, umiejętności i talentu, nie otrzymuje się wzorca, który ma być odtworzony. Z tych przyczyn wykluczone jest, aby wybór opierał się wyłącznie na ekonomicznym rachunku zysków i strat, a do tego zmierza kontrolujący.

Pełną osobistą odpowiedzialność za poziom artystyczny Opery Wrocławskiej przyjął Dyrektor Opery. Dyrektor ponosi odpowiedzialność za realizację programu artystycznego, który zaoferował **już na etapie konkursu** na stanowisko Dyrektora, odpowiada za realizację planu kadencyjnego i rocznych planów działania Opery. Wynika to z szeregu przepisów prawa i postanowień umownych.

W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U.2018.1983 t.j.) czytamy, że odwołanie Dyrektora jest możliwe w przypadku *odstąpienia od realizacji umowy zawartej między Organizatorem i Dyrektorem* (vide: art. 15 ust. 6 pkt 4 ustawy). Zgodnie z treścią umowy zawartej z Województwem w §4 stwierdzono „Dyrektor zarządza Operą, odpowiadając **za całość spraw związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, realizacją jej zadań oraz reprezentuje Operę na zewnątrz**”. W załączniku nr 2 do umowy w ust. 2 pkt 7 lit. c) stwierdzono, że **Dyrektor zapewnia realizację planu kadencyjnego i rocznego planu finansowego**. Zgodnie z §15 ust. 3 umowy zawartej między Dyrektorem Opery a Województwem Dolnośląskim, za odstąpienie od realizacji umowy uważa się m.in. **brak realizacji programu kadencyjnego**.

W żadnej instytucji kultury nie funkcjonują takie wewnętrzne regulacje, jak sugerowane przez organ kontrolujący. Trudno także zrozumieć, jak należałoby uzasadniać wprowadzenie takich regulacji dla dyrygentów, a niewprowadzenie ich dla solistów – instrumentalistów, solistów – śpiewaków, solistów – tancerzy i pozostałych grup pracowników artystycznych. Pierwsza grupa bezsprzecznie zostałaby pokrzywdzona reglamentacją.

OPERA
WROCŁAWSKA

Spisanie zasad wyznaczania i przydzielania dyrygentów do spektakli oraz sprawowania kierownictwa artystycznego naraziłoby Operę Wrocławską w środowisku artystów kultury na utratę wiarygodności i godziło wprost w jej renomę.

Wprowadzenie działalności artystycznej w sztywne ramy przeczyłoby idei zapraszania konkretnych dyrygentów do występów gościnnych, skoro dotychczas były to decyzje uznaniowe, podejmowane m.in. na podstawie znajomości dotychczasowego dorobku, renomy, opinii wśród profesjonalistów, subiektywnym przekonaniu co do zdolności danej osoby zrealizowania zadania na oczekiwanym i najwyższym poziomie artystycznym. Jeżeli zostałby wprowadzony obowiązek równego przydziału spektakli z uwzględnieniem dyrygentów etatowych, to realizacja programu artystycznego i kryterium poziomu artystycznego całej instytucji kultury zostałyby zepchnięte na drugi plan. Choć w dalszym ciągu odpowiedzialność Dyrektora za ten poziom artystyczny miałyby ten sam zakres.

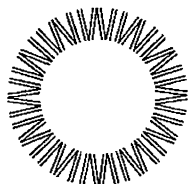
Zatem z jednej strony rekomenduje się faktyczne zrzeczenie się prawa do decydowania, jak w praktyce jest realizowany samodzielnie opracowany i aktualizowany przez Dyrektora program artystyczny (a w konsekwencji, weryfikację czy przynosi efekty, w tym całkowicie wymierne – finansowe), przy zachowaniu możliwości pociągnięcia Dyrektora do odpowiedzialności za jego niezrealizowanie. Jaki byłby wobec tego sens tworzenia jednoosobowego stanowiska dyrektora artystycznego, jeżeli zostałby on pozbawiony przymiotu decyzyjności? Powierzenie pieczy nad pionem artystycznym i działalnością artystyczną Opery Wrocławskiej profesjonalnemu muzykowi musi opierać się na zaufaniu do wiedzy i doświadczenia oraz słuszności podejmowanych decyzji w sferze artystycznej.

W związku z powyższym, z pełnym przekonaniem Opera Wrocławska stwierdza, że realizacja tego wniosku pokontrolnego nie leży w interesie instytucji. Żądane regulacje wewnętrzne nie znajdują uzasadnienia dla ich wprowadzenia.

- D. Wniosek „Zaprzestać finansowania noclegów Pawłowi Orskiemu w związku z realizacją czynności objętych umową nr 51/DPO/2017 zawartą w dniu 25 stycznia 2017 r.”.

Opera Wrocławska zastosuje się do wniosku i podejmie się renegocjacji postanowień umownych. Od 1 stycznia 2019 r. zawarta będzie nowa umowa.

Niemniej jednak, zwraca się uwagę, że w ramach swobody kontraktowania stron umowy i konsensusu osiągniętego w negocjowaniu umowy, dopuszcza się świadczenia tego rodzaju, jako element umowy cywilnoprawnej. Wykładnia art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych powinna mieć na względzie, że instytucja kultury funkcjonuje w określonych realiach rynkowych i wymaga to od niej konkurencyjności o specjalistów oraz zachęcania do wyboru danej instytucji przez profesjonalistów, także przez atrakcyjne i nadal rozsądne warunki współpracy. W ocenie Opery Wrocławskiej ekwiwalentność świadczeń nie została zaburzona.

OPERA
WROCLAWSKA

Warto nadmienić, że Pan Paweł Orski jest koordynatorem krajowym i członkiem zarządu Europejskiego Stowarzyszenia Agentów Artystycznych AEAA i współpraca z nim także podnosi prestiż Opery Wroclawskiej, również w skali międzynarodowej.

Na marginesie wskazuje się także, że utrwaloną praktyką jest zapewnianie solistom, prowadzącym działalność gospodarczą, noclegów na kosztów Opery Wroclawskiej i nie zostało to zakwestionowane ani uznane za niegospodarne.

E. Wniosek *„Wykazywać dane odzwierciedlające stan rzeczywistych kosztów przedsięwzięć wykazywanych dla potrzeb Organizatora”*

Różnica w kwotach przedsięwzięcia „Krakowiacy i Górale” była wyjaśniona w toku kontroli. Na etapie przygotowania planu kosztów, Opera Wroclawska wykazała koszty wyłącznie związane z wystawieniem spektaklu we Wroclawiu. Wówczas także nie było formalnie uzgodnień na temat kształtu scenicznej inauguracji programu „Dziedzictwo Muzyki Polskiej Czasu Rozbiorów”.

Środki na ten cel Opera Wroclawska uzyskała od Instytutu Adama Mickiewicza już w toku realizacji przedsięwzięcia, jak również wówczas finalnie potwierdzono, że spektakl Krakowiacy i Górale będą sceniczną inauguracją programu „Dziedzictwo Muzyki Polskiej Czasu Rozbiorów”.

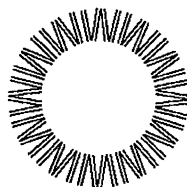
Na skutek działań Dyrektora Opery Wroclawskiej i porozumienia z Operą Lwowską, spektakl został zaprezentowany we Lwowie (listopad 2018 r.).

Ponadto, należy zwrócić uwagę, że wszystkie środki na realizację „Krakowiaków i Górali” podchodziły ze źródeł zewnętrznych oraz dotacji celowej pozyskanych staraniem Dyrekcji Opery Wroclawskiej, a nie z budżetu podmiotowego Opery Wroclawskiej.

Na realizację „Krakowiaków i Górali” ostatecznie przeznaczono: 300 tys. zł dotacji celowej pozyskanej z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 150 tys. zł z Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina (za pośrednictwem Stowarzyszenia Muzyki Polskiej) tytułem inauguracji programu „Dziedzictwo Muzyki Polskiej Czasu Rozbiorów”, 195 tys. zł z Instytutu Adama Mickiewicza koordynatora priorytetu 3a „Wieloletniego Programu Niepodległa na lata 2017-2021”, łącznie 645 tys. zł. Plan kosztów nie uwzględnił wszystkich ww. dotacji celowych.

Powyższe oznacza, że wyłącznym staraniem Dyrekcji (i nawiązanej współpracy w tym zakresie ze Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej) pozyskano środki zewnętrzne na realizację przedsięwzięcia w kwocie wyższej, niż planowany koszt „Krakowiaków i Górali”.

Dowód: kopia umowy Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina ze Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej z dnia 10 listopada 2017 r.,
kopia umowy Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina z Operą Wroclawską z dnia 10 listopada 2017 r.,

OPERA
WROCLAWSKA

kopia umowy Opery Wrocławskiej ze Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej CRU nr DAK/799/2017 z dnia 10 listopada 2017 r.,

kopia umowy Opery Wrocławskiej z Instytutem Adama Mickiewicza nr 1139/2017/IAM z dnia 8 listopada 2017 r.

Z uwagi na niewątpliwy sukces w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie zadań artystycznych, nie są trafione zarzuty stawiane wobec współpracy ze Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej, dzięki której możliwe było pozyskanie części środków.

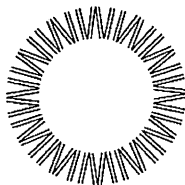
Opera Wrocławska za pośrednictwem Stowarzyszenia mogła pozyskiwać finansowanie zewnętrzne, niedostępne bezpośrednio dla Opery Wrocławskiej działającej samodzielnie, jako instytucja kultury (wspólna instytucja Województwa i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego), która ze względu na swój status jest wykluczona z możliwości ubiegania się o środki finansowe z wielu alternatywnych źródeł. Ocena zachowania gospodarności nie powinna być dokonywana w oderwaniu od problematyki finansowania instytucji kultury.

Stowarzyszenie wyraziło zgodę na współpracę z Operą Wrocławską także na tym polu. W tamtym czasie Opera Wrocławska nie mogła działać za pośrednictwem Fundacji na rzecz Opery Wrocławskiej – trwały wówczas procedury rejestracyjne. **Nie można przemilczeć, że konieczność i zamiar utworzenia organizacji NGO (w formie stowarzyszenia lub fundacji) także było wyraźnie przewidziane w Programie Kadencyjnym Dyrektora Opery.** Jedną z krytycznie ocenionych umów tj. CRU nr DAK/799/2017 z 10 listopada 2017 r. była ściśle związana z **umową zawartą w tej samej dacie pomiędzy Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina (dalej: NIFC) a Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej.** Przedmiotem tej umowy było zapewnienie przez Stowarzyszenie artystycznego wykonania przez Orkiestrę Opery Wrocławskiej, dyrygenta Adama Banaszaka, chór Opery Wrocławskiej oraz solistów utworów Jana Stefaniego w programie *Cud Mniemany, czyli Krakowiacy i Górale*, za wynagrodzeniem wynoszącym 150 tys. zł brutto. **Zakres przedmiotowy obu umów i większość postanowień umownych pozostawały tożsame.**

Wynagrodzenie wypłacone przez NIFC Stowarzyszeniu w kwocie 150 tys. zł brutto, w tej samej kwocie 150 tys. zł brutto, w całości zostało wypłacone przez Stowarzyszenie Operze Wrocławskiej.

Dowód:

- kopia umowy Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina ze Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej z dnia 10 listopada 2017 r.,
- kopia umowy Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina z Operą Wrocławską z dnia 10 listopada 2017 r.,
- kopia umowy Opery Wrocławskiej ze Stowarzyszeniem Muzyki Polskiej CRU nr DAK/799/2017 z dnia 10 listopada 2017 r.,

OPERA
WROCLAWSKA

kopia umowy Opery Wrocławskiej z Instytutem Adama Mickiewicza nr 1139/2017/IAM
z dnia 8 listopada 2017 r.

NIFC nie miał formalnej możliwości przekazania środków Operze Wrocławskiej, inaczej niż za pośrednictwem dowolnej organizacji NGO (wypłata mogłaby być zakwestionowana i sklasyfikowana, jako dotacja narodowej instytucji kultury na rzecz instytucji kultury współprowadzonej). Spektakl był realizowany i inaugurował program *Dziedzictwo Muzyki Polskiej Czasu Rozbiorów* finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Spektakl był także realizowany w ramach priorytetu 3a programu *Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2021* koordynowanego przez Instytut Adama Mickiewicza, sfinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Między innymi w celu umożliwienia Operze aktywności na niedostępnych lub dotychczas niewykorzystywanych polach sfinansowania działalności, pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych została powołana Fundacja na rzecz Opery Wrocławskiej. Zasady współpracy Fundacji z Operą Wrocławską reguluje porozumienie zawarte 1 marca 2018 r.

Dowód: kopia porozumienia pomiędzy Operą Wrocławską a Fundacją na rzecz Opery Wrocławskiej z 1 marca 2018 r.

Dyrektor Opery Wrocławskiej

Marcin Nałęcz-Niesiołowski

Marcin Nałęcz-Niesiołowski - Dyrektor